

ת"פ 33360/07/17 - מדינת ישראל, המאשימה נגד רועי מאיר, הנאשם

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 33360-07-17 מדינת ישראל נ' מאיר
לפני כבוד השופט איתי הרמלין
בעניין: מדינת ישראל - המאשימה
ע"י עו"ד רינת יצחקי, עו"ד אבירן אסבן
ועו"ד אשר פרי

נגד

רועי מאיר - הנאשם
ע"י עו"ד מיכל הליבני

הכרעת דין

1. עיקר העובדות בתיק זה אינו שנוי במחלוקת, ואלו הן: ביום 12.7.2017 פורסם בדף חדשות אינטרנטי בשם "0404" המתפרסם בפייסבוק, סרטון שאליו הוצמדו על ידי מנהלי הדף הדברים הבאים: "צפו: בירי כדורים חיים וזיקוקין חוגגים הערבים את סיום הבגרויות. אפילו בתרח"ט צה"לי אין כזאת כמות מטורפת כפי ששירים היום בשכונה אחת בלבד. ירי דומה מבוצע בכפרים רבים...". ב"פוסט" זה צפו 17,000 איש והוא שותף (פורסם מחדש בפייסבוק) על ידי 22 איש - זאת, לפי תדפיס של דף האינטרנט שהוגש לי על ידי ההגנה. עשרות משתמשי פייסבוק הגיבו לפרסום זה. בין המגיבים היה הנאשם שכתב: **"ואחמד טיבי בוכה על כך ששוטרים משתמשים בנשק חי כשהם נכנסים לבצע מעצר. ואני אומר למה נשק חי ומעצרים פשוט למחוק אותם מהאוויר עם השכנים ה"תמימים" שלהם. ואחמד טיבי אני יהיה יותר משמח לדפוק לך כדור בראש" (ראו ת/2).**

2. ברשימת עדי התביעה הופיע שמו של ח"כ אחמד טיבי, אך הואיל והסניגורית הסכימה להגשת המסמכים הקשורים אליו בתיק החקירה, וכיוון שד"ר טיבי לא יכול היה להתייצב במועד לישיבה שאליה זומן בשל הצבעה חשובה בכנסת, החלטתי שאין מקום לזמנו לישיבה נוספת על אף בקשת התביעה שאעשה כן. המסמך העיקרי שלהגשתו הסכימה הסניגורית הוא הודעת דואר אלקטרוני שנשלחה מחשבוננו של ח"כ טיבי אל קצין הכנסת ביום 13.7.2017 (יום אחרי הפרסום) ומכותב אליה גם אדם בשם אחמד דראוושה (ת/4). בשורת הנושא של הודעה זו נכתב: "תלונה מטעם ח"כ אחמד טיבי". בהודעה עצמה נכתב: "שלום רב, מדי יום אנחנו עדים לתגובות [ת] בדפי הפייסבוק נגד ח"כ אחמד טיבי. אתמול קיבלנו צילומי מסך לתגובה מאד חריפות שמהוות עבירה על החוק ואיום ברור לרצח. [כאן הופיע קישור לדף הפייסבוק הרלבנטי]. לטיפולך אקדים תודה". לטקסט זה צורף צילום מסך של תגובתו של הנאשם, כפי שצוטטה בפסקה לעיל. הסניגורית הסכימה גם להגשת טופס משטרת שכותרתו: "בקשה לקבלת מידע על ידי נפגע עבירה". במסמך זה מפורטים פרטיו של ד"ר טיבי כנפגע

העבירה, ומסומן בו כי הנפגע אינו מעונין בקבלת המידע על ההליך הפלילי (ת/5 - להגשת מסמך זה הסכימה הסיניגורית תוך שהיא מבהירה שמדובר במסמך חסר משמעות שהופק על ידי המשטרה בעקבות פניה של קצין הכנסת ובלי שח"כ טיבי מסר עדות במשטרה ושכל שניתן ללמוד ממנו הוא שמבחינת המשטרה ד"ר טיבי הוא "המתלונן" בתיק[1]).

3. אין מחלוקת שביום שבו קיבל את הודעת הדואר האלקטרוני (13.7.2017) העביר קצין הכנסת את הפרסום הרלבנטי לטיפול משטרת ישראל (ת/1) כשהוא מכתב בין היתר את רמ"ד מאוימים בחטיבת המבצעים של המטה הארצי של משטרת ישראל, את ראש תחום אח"מ מאוימים בחטיבת המבצעים של המשטרה ואת מפקד המחלקה לאבטחת אישים בכנסת. בעדותו בבית המשפט העיד קצין הכנסת שהוא "מאשר שחבר הכנסת פנה אליי להמשך טיפול"[2], אך ציין שאינו יודע אם ח"כ טיבי שלח את ההודעה בעצמו או שהיא נשלחה על ידי עוזרו של ח"כ טיבי, אבל הוא יודע שההודעה נשלחה מלשכתו של ח"כ טיבי. לנוכח ניסוחה של הודעת האימייל העריך העד שההודעה נכתבה על ידי עוזרו של ח"כ טיבי[3].

4. בסיכומיה טענה הסיניגורית, בין היתר, כי אין הוכחה כי ח"כ טיבי נחשף בזמן אמת לטקסט שפרסם הנאשם. לדבריה, היא מסכימה כי הדברים "נודעו לו בדיעבד". הסיניגורית לא הסבירה מהו אותו "בדיעבד" שאליו היא מתכוונת, ולכן לא ברור מהן לפי הסיניגורית השלכותיה של טענה זו שלה על שאלת קליטת הדברים אצל מי שכוונו אליו, שהרי אין היא מתכחשת לכך שהדברים הגיעו לידיעתו של ח"כ טיבי. כך או כך, טענת הסיניגורית לכך שבזמן אמת לא היה ידוע לח"כ טיבי על הפרסום מתבססת על כך שהטקסט בהודעת הדואר האלקטרוני אינו מסתיים בציון שם הכותב ("חתימה") וניסוחו המתייחס לח"כ טיבי בגוף שלישי רומז לכך שלא הוא כתב אותו. אני דוחה טענה זו של הסיניגורית. יתכן שניתן היה לדחות טענה זו על בסיס חזקה עובדתית כללית ניתנת לסתירה (שלא נסתרה במקרה זה), שהודעת דואר אלקטרוני שנשלחת בשמו של ממלא תפקיד מחשבון הדואר האלקטרוני שלו נשלחת בידיעתו ועל דעתו של בעל החשבון. דומה עם זאת כי במקרה זה אף אין צורך להידרש לחזקה עובדתית זו כחזקה כללית. זאת, לנוכח הסכמתה הבלתי מסויגת של הסיניגורית להגשת הודעת הדואר האלקטרוני שנשלחה מחשבון של ח"כ טיבי ואשר נאמר בה כאמור לעיל שהיא תלויה מטעם אחמד טיבי, וכאשר אחמד טיבי הוא העד ברשימת עדי התביעה שאליו קושרה הודעת דואר אלקטרוני זו. לאחר הסיכומים ביקשתי את התייחסותם המפורטת של הצדדים לשאלת קיומה של חזקה עובדתית רלוונטית ולמשמעות ההסכמה להגשת הודעת הדואר האלקטרוני. התביעה הביעה דעתה כי הודעת הדואר האלקטרוני והטופס המשטרתי שלהגשתם הסכימה הסיניגורית, מוכיחים כי הדברים שכתב הנאשם הגיעו לח"כ טיבי עצמו. התביעה אף הסכימה להזמין את ח"כ טיבי לעדות גם בשלב מאוחר זה על מנת שהסיניגורית תוכל לחוקרו, אך הסיניגורית התנגדה לכך. במצב דברים זה אני קובע כי הוכח שהטקסט שפרסם הנאשם הגיע לידיעת ח"כ טיבי, והודעת הדואר האלקטרוני לקצין הכנסת אמנם נשלחה מטעמו של ח"כ טיבי. זאת, בהתבסס על הוראות סעיף 10ב לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971, שלפיו אמרה בכתב שניתנה מחוץ לבית המשפט תהיה קבילה כראיה בהליך פלילי אף אם נותנה לא היה עד במשפט, אם שני הצדדים הסכימו לכך ותוכן האמרה לא היה שנוי במחלוקת. אני רואה בהסכמתה הבלתי מסויגת של הסיניגורית להגשת הודעת האימייל (ששורת הנושא שלה הייתה כאמור לעיל: "תלויה מטעם ח"כ אחמד טיבי") תוך ויתור על חקירתו של ח"כ טיבי ולמעשה תוך התנגדות נמשכת לזימונו לעדות ובלי

להביא כל ראיה שתפריך את הטענה כי ההודעה נשלחה מטעמו של ח"כ טיבי, כהסכמה לכך שמדובר בהודעה שנשלחה מטעמו של ח"כ אחמד טיבי, ומכאן שהוכח שהדברים שפרסם הנאשם הגיעו לידיעתו של ח"כ טיבי סמוך מאד למועד פרסומם (לענין המשמעות הראייתית של הסכמה מסויגת להגשת ראיה לעומת המשמעות הראייתית של הסכמה לא מסויגת להגשת אותה ראיה ראו ע"פ 7653/11 **ראובן ידען נ' מדינת ישראל** (2011)). אזכיר גם כי כאמור לעיל, הסניגורית הסכימה כי הדברים הגיעו לידיעת ח"כ טיבי "בדיעבד", אך לא הבהירה מתי לטענתה נודעו הדברים לח"כ טיבי ומהן ההשלכות המשפטיות של הגעתם לידיעתו "רק" במועד זה. בשולי הדברים והואיל ובהקשר של הודעת הדואר האלקטרוני ההגנה לא העלתה טענה מפורשת כי אינה יכולה לבטא גרסה של עד כיוון שאיננה עדות פורמאלית בחקירת משטרה אסתפק בעניין זה בהפניה להחלטה מן העת האחרונה המסכמת את ההלכות הרלוונטיות, שלפיהן אין הכרח בקיומה של עדות פורמאלית: ת"פ (מחוזי ירושלים) 28759-05-15 **מדינת ישראל נ' ערן מלכה** (החלטה מיום 2.6.2019).

5. בעקבות פניית קצין הכנסת איתרה משטרת ישראל את הנאשם, והוא נחקר למחרת היום (14.7.2017) - עדותו במשטרה הוגשה במשפט בהסכמה בלתי מסויגת (ת/3). בחקירתו במשטרה, שהייתה רצופה מצדו בביטויי שנאה לערבים על רקע דתי ולאומי, הודה הנאשם שפרסם את התגובה הרלבנטית, אך אמר: "אתה מדבר איתי על משהו שכתבתי לא בכוונה. סתם כתבתי. אף אחד לא הולך לעשות משהו רק בגלל שאני שונא אותו...". לשאלת החוקר: "אתה לא חושב שאסור לאיים להרוג אדם אחר?", השיב הנאשם: "אני לא איימתי. אני כתבתי מה הייתי יותר משמח. אני לא כתבתי שאני הולך לעשות את זה באמת. אני לא הולך באמת להרוג." כשנשאל מה רצה להשיג בפרסום זה, השיב הנאשם: "סתם". לשאלת החוקר: "אתה פונה לאחמד טיבי, מה רצית שירגיש כשכתבת את זה?", השיב הנאשם: "שיבין ששונאים אותו". ולשאלה הבאה: "ומה יצא מזה?", השיב: "כלום. כולה פייסבוק. אף אחד לא הולך להרוג בפייסבוק. סתם רשמתי פוסט. מפה ועד רצח זה עולם שלם. אם היה לי כוונות לא הייתי רושם את זה בפייסבוק".

6. לאחר שהוגשה עדותו במשטרה בהסכמה, עלה הנאשם להעיד ונחקר בחקירה נגדית בלבד [4]. בעדותו בבית המשפט אמר הנאשם כי לא נקט באלימות, לא התכוון להשתמש באלימות ולא איים. כשנשאל איזה מסר התכוון להעביר לח"כ טיבי, אמר שלא התכוון להעביר שום מסר, כיוון שלא ידע שח"כ טיבי יקרא את אשר כתב. הנאשם הוסיף ואמר: "לא רציתי להבהיל אותו. הוא לא מפחד ממני. הוא מרצה לשהידים". עם זאת, הנאשם אישר כי בחקירת המשטרה אמר שהתכוון להעביר לאחמד טיבי מסר ששונאים אותו. הנאשם הדגיש שלא כתב "שידפוק כדור בראש", אלא "שהייתי יותר משמח" והוסיף: "זה בלי כוונה". כשהציג לו בתגובה התובע את נוסח דבריו המדויק (שמנוסח בזמן עתיד ולא בזמן עבר) אמר הנאשם: "לא התכוונתי. בוודאי שלא". הנאשם הוסיף ואמר: "אין פה שום איום, אף אחד לא התכוון לבוא ולעשות משהו. זה סתם פוסט בפייסבוק". לשאלת התובע: "אתה מרגיש שהלכת רחוק מדי עם מה שרשמתי?" השיב הנאשם: "אני מרגיש שלא הייתי צריך לעשות את זה כי זה הלך רחוק מדי". ולשאלה: "אתה מבין שאסור להתבטא בצורה כזו?" השיב: "עכשיו אני מבין".

7. עדותו של הנאשם במשטרה נמסרה יומיים בלבד לאחר שכתב את הדברים שבגינם הוגש כתב האישום.

אמינות חלק מטענותיו בעדות זו מוגבלת ולכך אתייחס בהמשך. עם זאת, בשל סמיכות הזמנים בין ביצוע המעשה המיוחס לנאשם לבין החקירה במשטרה יש בה עדות טובה יותר להלך רוחו של הנאשם בזמן אמת מאשר בעדותו שנמסרה בבית המשפט לאחר זמן רב ושייתכן שהושפעה מייעוץ משפטי שקיבל הנאשם אודות עבירת האיומים ויסודותיה. לכן, אני בוחר להסתמך על העדות במשטרה כמקור אמין יותר לבירור השאלה אם בשעת הפרסום ציפה הנאשם שהפרסום יגיע לידיעת ח"כ טיבי ואם רצה בכך. מדבריו של הנאשם בחקירתו במשטרה, שאת אמירתם אישר כאמור לעיל בעדותו בפניי, עולה כי בניגוד לטענתו בעדותו בבית המשפט, הנאשם צפה שהדברים שכתב בתגובת בדף החדשות בפייסבוק יגיעו לידיעתו של ח"כ טיבי ורצה בכך שיגיעו לידיעתו. זאת, ניתן ללמוד מתשובתו לשאלת החוקר: "אתה פונה לאחמד טיבי, מה רצית שירגיש כשכתבת את זה?". הנאשם יכול היה להשיב לשאלה זו שכלל לא העלה על דעתו שדבריו יגיעו לידיעת ד"ר טיבי או שלא התכוון שיגיעו לידיעתו, אך תשובתו של הנאשם לשאלה מה רצה שח"כ טיבי ירגיש, הייתה: "שיבין ששונאים אותו". כלומר, הנאשם צפה שדבריו יגיעו לידיעתו של ח"כ טיבי ורצה בכך. גם ניסוחם של דבריו של הנאשם בתגובת כפנייה ישירה לח"כ טיבי (בלשון פנייה אישית בגוף שני) תומך בכך שהנאשם צפה שהדברים אמנם יגיעו לידיעת ח"כ טיבי ורצה שיגיעו לידיעתו.

8. עבירת האיומים מוגדרת בסעיף 192 לחוק העונשין כך:

"המאיים על אדם בכל דרך שהיא בפגיעה שלא כדין בגופו..., בכוונה להפחיד את האדם או להקניטו, דינו - מאסר שלוש שנים".

9. הסניגורית טענה בסיכומיה כי את דבריו של הנאשם: "אני יהיה יותר משמח לדפוק לך כדור בראש" יש לקרוא כ"הייתי שמח לדפוק לך כדור בראש" ולהבינם כתיאור פנטזיה ללא כוונת מימוש. הסניגורית הפנתה בהקשר זה לעדויותיו של הנאשם בחקירה ובמשפט. אני דוחה טענה זו של ההגנה. דומה כי כל דובר של השפה העברית החי בישראל מכיר את השיבוש הלשוני הנפוץ המתבטא בהחלפת צורת גוף ראשון יחיד עתיד בצורת גוף שלישי יחיד עתיד. אין לכן כל ספק שאת מה שכתב הנאשם יבין כל דובר של השפה העברית החי בישראל, כך: "ואחמד טיבי, אני אהיה יותר משמח לדפוק לך כדור בראש!". הצורה הלשונית "אני אהיה יותר משמח ל..." נראית כהעתקה מן השפה האנגלית שבה רווח השימוש בתיבה *would be more than happy to* של הבעת רצון לעשות דבר מה. כך או כך, כאשר כותב אדם אחד לאדם אחר שיהיה יותר משמח לירות בראשו לא ניתן לפרש זאת אלא כהצהרה על רצון לפגוע באדם האחר אם תיקרה בידי הדובר הזדמנות לכך. אופיים המאיים של הדברים שהופנו לח"כ טיבי בולט כאשר קוראים אותם בתוך ההקשר שבו הם נכתבו. כאמור לעיל, דבריו של הנאשם בתגובת היו אלה: "ואחמד טיבי בוכה על כך ששוטרים משתמשים בנשק חי כשהם נכנסים לבצע מעצר. ואני אומר למה נשק חי ומעצרים פשוט למחוק אותם מהאוויר עם השכנים ה"תמימים" שלהם. ואחמד טיבי אני יהיה יותר משמח לדפוק לך כדור בראש". משפט הפנייה של הנאשם לח"כ טיבי צמוד בטקסט שכתב למשפט קודם שבו קורא הנאשם "למחוק אותם מהאוויר עם השכנים ה"תמימים" שלהם" - כלומר, הנאשם קורא להרוג אנשים בהפצצה או בירי מן האוויר. בהקשר זה מתפרש המשפט השלישי

בתגובת כ"התנדבות" של הנאשם להיות זה שיירה ספציפית בח"כ טיבי. כלומר, גם אם המשפט שהפנה הנאשם לח"כ טיבי לא נוסח באופן ישיר המבטא התרחשות וודאית כגון: "אני אירה לך כדור בראש", יש גם בדברים כפי שניסחם הנאשם כלשונו של בית המשפט העליון משום "הטלת אימה מפני רעה צפויה שיש בה כדי לפגוע באחד מהערכים המנויים בסעיף 192 לחוק כגון שלמות הגוף והחירות" (רע"פ 88/04 הלל ורטהיימר נ' מדינת ישראל (2004) כהמשך לאמור בע"פ 3779/94 משה חמדני נ' מדינת ישראל (1998)). הסניגורית טענה כי לשם הרשעה בעבירת איומים יש להוכיח כי מושא האיום אמנם נבהל ממנו, וכי לא הוכח כי ח"כ טיבי אמנם נבהל מן הדברים שכתב הנאשם. הסניגורית נקלעה בעניין זה לכלל טעות משפטית שכן המבחן שנקבע בפסיקה לעבירת האיומים הוא מבחן אובייקטיבי בנסיבותיו הסובייקטיביות של מושא הדברים. כלומר, הבחינה היא האם הדברים שנאמרו או נכתבו הם כאלה שמבחינה אובייקטיבית עלולים לעורר פחד אצל אדם מן הישוב שימצא בנעלי האדם שאליו כוונו הדברים. טענה דומה לטענתה של הסניגורית נדחתה כבר לפני שנים רבות בבית המשפט העליון, שכתב: "עוד טענה משפטית היתה בפי ב"כ המערער... והיא ש"האיומים" שהמערער השתמש בהם לא היו איומים של ממש, משום שהם לא הפחידו את מי שאליו היו מכוונים... לדעתו, צריך איום לעורר פחד או בהלה אצל האיש שמאיימים עליו, ובמקרה זה כלל לא הפחידו דרישותיו של המערער את הגב' לוי ולא השפיעו עליה. ב"כ המערער נתפש כאן לטעות ברורה... איום הוא דבר אובייקטיבי שיש לבחון ולשקול אותו לפי הנסיבות של כל מקרה ומקרה. מספיק אם בנסיבות המלוות דרישה מסוימת במקרה קונקרטי, עלולה הדרישה להטיל פחד או בהלה בלבו של אדם רגיל" (ע"פ 237/53 אדם כהן נ' היועץ המשפטי לממשלה (1954)). דברים אלה אומצו גם בהקשר של עבירת האיומים - ראו למשל רע"פ 2038/04 שמואל לם נ' מדינת ישראל (2006)). בהקשר זה יש להדגיש גם כי בפסיקה נקבע לא אחת כי אפילו איום מרומז מאד יחשב איום לצורך הסעיף[5]. על רקע טענות הסניגורית אוסיף ואציין שלמרבית הצער במדינה שבה נרצח ברירות אקדח ראש ממשלה מאובטח, המעשה שאותו כתב הנאשם שישמח לעשות (לירות כדור בראשו של חבר כנסת) הוא מעשה שביכולתו של הנאשם לעשותו. מדובר באיום הניתן למימוש ולא בדברים פנטסטיים שכל מי שקורא אותם צפוי להתעלם מהם כדברי הבל. בצד כל אלה יש להוסיף כי גם מן הבחינה העובדתית קשה לקבל את טענת הסניגורית שח"כ טיבי כלל לא הושפע מן הדברים, שהרי הגשת התלונה מטעמו של ח"כ טיבי לקצין הכנסת תוך תיאור הדברים כ"איום ברור לרצח" מלמדת כי ח"כ טיבי כלל לא היה אדיש לדברים שכתב הנאשם.

10. רכיב עובדתי נוסף בעבירת האיומים הוא הנסיבה "על אדם". בסיכומים האחרונים מטעם המדינה[6] הבהירה התובעת כי כאמור בכתב האישום היא מייחסת לנאשם איום על ח"כ טיבי עצמו. התובעת הדגישה כי אינה מסתפקת בקביעה שהיה בדברים משום איום על אדם אחר שקלט אותם (כגון קוראי אתר החדשות, קצין הכנסת או אנשי לשכתו של ח"כ טיבי). בהקשר זה יש חשיבות לכך שדבריו של הנאשם נוסחו כאמור לעיל כפנייה אל ח"כ טיבי. יתר על כן, הדברים פורסמו באופן שיכול אמנם להביאם לידיעתו של ח"כ טיבי (כפי שאמנם אירע במקרה זה). לא מדובר במי שעמד לבד בחדר סגור וצעק כי ישמח לירות במאן דהוא או כתב דברים אלה במחברתו הפרטית. לא מדובר אף במי שכתב זאת על פתק ושלשלו לבקבוק שאותו השליך מסירה בלב ים, שאז ניתן היה אולי לפקפק בכך שאמנם יש במעשה משום איום "על אדם". הנאשם שבפני פרסם את דבריו באתר חדשות אינטרנטי שהוא פתוח לציבור (כפי שציניתי לעיל, ב"פוסט" שעליו הגיב הנאשם צפו 17,000 איש והוא שותף על ידי 22 איש). מעשהו של הנאשם הוא שווה ערך לפרסום המסר המאיים כמודעה קטנה בעיתון מודפס בעל תפוצה

דומה (שהרי גם לא כל קורא עיתון קורא את כל המודעות הקטנות המתפרסמות בו). מדובר בשני המקרים בכלי שיכול לשמש באופן רציונאלי למסירת הטקסט למושא גם אם אין ודאות שאמנם ימצא את דרכו אליו. כפי שקבעתי לעיל, הטקסט שכתב הנאשם מצא אמנם את דרכו במהירות לח"כ טיבי. צודקת הסניגורית כי יש דרכי תקשורת ישירות יותר מאשר פרסום תגובות באתר חדשות אינטרנטי או פרסום מודעה קטנה בעיתון (שיחה פנים אל פנים, שיחת טלפון, משלוח מכתב או הודעת טקסט למושא האיום, כתיבת הטקסט המאיים בדף הפייסבוק של המאויים עצמו או על קיר ביתו, תיוגו של המאויים בתוך הטקסט של המאיים וכו'). ואולם, כל עוד מדובר בשימוש בכלי שהוא בעל פוטנציאל סביר להעביר את דברי האיום למושאם הרי שאין בכך שיש כלים ישירים יותר כדי לשלול את האפשרות לקבוע כי מתקיים היסוד "על אדם" ולהרשיע בביצוע עבירה של איומים אם הדברים נקלטו אצל מושאם, או בניסיון לביצוע עבירה של איומים אם לא נקלטו אצל מושאם. כפי שקבעתי לעיל, במקרה זה הדברים אמנם הגיעו לידיעת מי שהופנו אליו.

11. מן האמור לעיל עולה כי מתקיים במעשהו של הנאשם, שאיים על אדם, היסוד ההתנהגותי של עבירת האיומים (אלמלא הגיעו הדברים לידיעת ח"כ טיבי הרי לנוכח ההתאמה של הכלי שבו השתמש הנאשם להבאת דבריו לידיעת ח"כ טיבי, היה במעשהו של הנאשם משום הגשמה של הרכיב העובדתי של ניסיון לעבור את העבירה של איומים על ח"כ טיבי).

12. עבירת האיומים היא עבירת מטרה. כלומר, מדובר בעבירה התנהגותית שנעשית כדי להגשים מטרה כלשהי, ואשר אינה מותנית בהתרחשותה של תוצאה מסוימת. המטרות החלופיות הקבועות בסעיף הן "כוונה להפחיד את האדם או להקניטו". אציין שלנוכח דברי הנאשם במשטרה קבעתי לעיל כי הוא ציפה ורצה שהדברים שכתב יגיעו לידיעת ח"כ טיבי (וכאמור לעיל ניסח אותם כפניה ישירה לח"כ טיבי תוך פניה אליו בשמו ושימוש בניסוח: "לדפוק לך כדור בראש"). מטרתו של הנאשם לפי עדותו במשטרה הייתה שח"כ טיבי "ידע ששונאים אותו" - כלומר, מטרתו הייתה לטענתו להקניט את ח"כ טיבי. אמנם לפי דרישת סעיף החוק די בהוכחת מטרה להקניט, ואולם, לא ניתן להתעלם מכך שדבריו של הנאשם המבטאים כמיהה לירות כדור בראשו של ח"כ טיבי ומנוסחים כפניה ישירה אליו, הם דברים המעידים על עצמם ככאלה שנכתבו בכוונה להפחיד את מושאם ולא רק להקניטו. הטענה שכוונת הכותב הייתה "אך" להעביר לח"כ טיבי את המסר ש"שונאים אותו" אינה מתיישבת עם הפעולה שמתוארת בהם ("לדפוק כדור בראש"). גם העובדה שהנאשם הדגיש בחקירתו במשטרה שלא התכוון לממש את דבריו, ויש להניח לטובתו שאמנם לא התכוון לממשם, אינה רלוונטית לקביעה אם התכוון להפחיד את ח"כ טיבי באמצעות דבריו. אני קובע לפיכך שכוונת הנאשם הייתה לא רק להקניט את ח"כ טיבי, אלא אף להפחידו. לנוכח תוכן הדברים שכתב אין גם ספק שבניגוד לטענתו, הנאשם גם צפה ברמה של קרבה לוודאות כי אם יגיעו הדברים לידיעת מושאם הם יפחידו אותו, כך שגם ניתן היה לקבוע שהתקיים אצלו תחליף כוונה מכוח הלכת הצפיות (לעניין תחולת הלכת הצפיות על עבירת האיומים ראו **רע"פ לם** שהוזכר לעיל).

13. מן האמור לעיל עולה כי הוכח היסוד הנפשי הנדרש בעבירת האיומים (רצונו של הנאשם שהדברים יגיעו לח"כ טיבי ושיביאו להקנטתו ולהפחדתו מעלים כי אלמלא הגיעו הדברים לד"ר טיבי היה מתמלא היסוד הנפשי של עבירת הניסיון לאיים על ח"כ טיבי).

14. טענה חלופית של ההגנה בתיק זה הייתה שעומדת לנאשם הגנה מן הצדק בשל אכיפה בררנית. ההגנה העלתה בהקשר זה מספר טענות. ראשית טענה כי הואיל ועבירת האיומים מצמצמת את חופש הביטוי של הפרט יש לאוכפה בצורה מרוסנת ובמיוחד כאשר מדובר בביטוי שנאמר בהקשר פוליטי. עוד טענה ההגנה כי לנוכח הרגישות הציבורית של העניין הנדון היה צריך להחיל עליו את הנחיה מס' 14.12 להנחיות פרקליט המדינה הקובעת שהחלטות על פתיחה בחקירה או סגירת תיק בעניינים בעלי רגישות ציבורית רבה יתקבלו על ידי המשנה לפרקליט המדינה לתפקידים מיוחדים. הסניגורית ביקשה גם להסתמך על פסק הדין בע"פ (נצרת) 22160-04-17 **אורי אור קמארי נ' מדינת ישראל** (2018) שבו התקבלה טענת אכיפה בררנית לאחר שהסתבר שרק ב-7% מן התיקים שבהם נפתחת חקירה בגין עבירת איומים בלבד מוגש כתב אישום, ושאינן לרשויות התביעה הנחיות הקובעות באילו מקרים יוגש כתב אישום בגין עבירה של איומים בלבד (בקשת רשות ערעור של המדינה נדחתה ברע"פ 6478/18 **מדינת ישראל נ' אורי אור קמארי** (2019)). לבסוף טענה ההגנה כי במסגרת שרשור התגובות ל"פוסט" שעליו הגיב הנאשם מופיעים איומים מצד אנשים אחרים וכי בדפי פייסבוק אחרים מופיעים איומים נוספים.

15. עבירת האיומים אמנם מצמצמת את חופש הביטוי של הפרט שהוא זכות יסוד חוקתית רמת מעלה, אך זאת מתוך בחירה מודעת של המחוקק. מניעת השמעת דברי איום פוגעת בחירות של המתבטא, אך זאת למען הגנה על אחרים מפני פגיעתו של האיום. יש שיטענו כי "מילים הן רק מילים" ולכן אין להגביל את השמעתן בקביעת איסורים פליליים. זוהי אינה גישתו של המשפט. אחת הסיבות לכך היא שאלה מבין הרציונאלים להגנה על חופש הביטוי הקשורים בתרומתו לביטחון האמת אינם רלבנטיים ככלל להשמעתם של דברי איום. את הרציונאל שבבסיס עבירת האיומים תיאר בית המשפט העליון כך: "מניעת ההפחדה וההקנטה לשמן היא שעומדת ביסוד האינטרס החברתי המוגן בעבירת האיומים שבסעיף 192. רוצה לומר, אינטרס החברה הוא להגן על שלווה נפשו של הפרט (person's peace of mind) מפני מעשי הפחדה והקנטה שלא כדין. אינטרס חברתי נוסף אף הוא מוגן בעקיפין בעבירה זו, והוא נוגע לחופש הפעולה והבחירה של הפרט. כי גם אם אמרנו, שאין בסעיף 192, בהבדל מסעיף 428, דרישה, שמטרת האיום תהא להניע את המאויים לעשות מעשה או להימנע ממעשה, בידוע הוא, שבמקרים רבים מושמעים איומים Per se כמסר מוסווה להתנהגות המצופה מן המאויים. נמצא, כי סעיף 192 מקדים רפואה למכה ומונע מלכתחילה פגיעה עתידית בחירות הפעולה של הזולת" (ע"פ 103/88 **משה ליכטמן נ' מדינת ישראל** (1989)). בצד זאת יש לציין שהנתונים המתוארים בע"פ **קמארי** המוזכר לעיל מלמדים על מדיניות אכיפה מרוסנת מאד בעניינה של עבירה האיומים.

16. עקרונות חופש הביטוי כרעיון מופשט התעצבו בתקופות שבהן האפשרויות להפצת ביטוי היו מוגבלות ביותר ושמורות רק למעטים. דומה כי כיום - לראשונה בהיסטוריה האנושית - מתקיים חופש ביטוי כמעט בלתי מוגבל מבחינה מעשית כאשר כל אדם יכול להפיץ את דבריו למספר עצום של אנשים. יש לומר גם שבצד התרומה האדירה של האינטרנט ליצירת "הכפר הגלובאלי", לקירוב בין אנשים רחוקים, להבטחת נגישות חסרת תקדים בהיקפה למידע ושלל יתרונות נוספים, מנוצלות תכונותיו של האינטרנט גם

בדרכים שליליות. בין היתר רווח באינטרנט שיח אלים - כך בתגובות ("טוקבקים") באתרי החדשות וכך ברשת פייסבוק. אין ספק כי קיים קושי להתמודד בכלים המשפטיים הוותיקים עם שטף המידע והמלל העצום של עידן זה. יתכן ששימוש בכלים הפנימיים של רשת כפייסבוק המאפשרים הסרה של תכנים פוגעניים תוך שימוש במנגנוני תלונה והסרה פנימיים הוא יעיל יותר ולכן מתאים יותר לטיפול בתופעת השיח האלים ברשת זו. עם זאת, אין ספק שהאינטרנט ככלל ופייסבוק באופן ספציפי אינם אקס-טרטוריה משפטית שדיני העונשין אינם חלים בה.

17. הסניגורית ניסתה לקבל תוך שימוש בסעיף 108 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 נתונים הקשורים להעמדה לדין בגין עבירות איומים המתבצעות באינטרנט או ספציפית ברשת פייסבוק. לא ניתן היה לקבל נתונים אלה כיוון שהמשטרה אינה מסווגת בסיווג מיוחד תיקים אלה לעומת תיקי איומים הנוגעים לאיומים המועברים בדרכים אחרות. גם אני אינני סבור כי העובדה שדברי איום פורסמו באינטרנט דווקא היא נסיבה כה משמעותית בעבירת האיומים המצדיקה התייחסות כקטגוריה נפרדת. על מנת להראות כי העמדתו של הנאשם לדין אינה חסרת תקדים התובעת הגישה מספר פסקי דין אקראיים שאיתרה בחיפוש במאגר מידע משפטי שבהם הורשעו נאשמים בכך שאיימו על אחרים באינטרנט - ת"פ (ירושלים) 29549-03-16 **מדינת ישראל נ' אדם דוסתארה** (2018) (ערעור על פסק הדין נדחה בע"פ (ירושלים) 36223-05-18 **אדם דוסתארה נ' מדינת ישראל** (2018)). ת"פ (ירושלים) 58535-01-15 **מדינת ישראל נ' שאשא** (2016). ת"פ (פתח תקווה) 35130-08-13 **מדינת ישראל נ' עמוס כהן** (2014) (ערעור על פסק דין זה נדחה בעפ"ג (מרכז - לוד) 59901-07-14 **עמוס כהן נ' מדינת ישראל** (2015)). אציין כי נסיבות מסוימות במקרים שנדונו בפסקי דין אלה היו חמורות יותר מאשר בתיק שבפניי - כגון ריבוי איומים - או שהכלי שבו נעשה שימוש לא היה זהה לזה שנדון בתיק שבפניי - כגון משלוח הודעות למי שהאיום הופנה כלפיו (בניגוד לנאשם שבפניי שפרסם את דבריו כתגובה ל"פוסט" בפייסבוק. הסניגורית הפנתה (לא לאותה מטרה) לפסק הדין בת"פ (ירושלים) 2183-01-16 **מדינת ישראל נ' יונה מליבו** (2017), שבו הועמדו לדין בגין איומים נאשמים שכתבו דברים נגד ח"כ אחמד טיבי בעמוד האוהדים שלו בפייסבוק. הנאשמים באותו תיק זוכו בין היתר בשל קבלת טענת אכיפה בררנית, כיוון שבאותו שרשור תגובות הופיעו ביטויים בעלי חומרה דומה שכתבו אחרים שלא הועמדו לדין. יש לציין כי באותו פסק נקבע כי הדברים שכתבו הנאשמים כלל לא ממלאים את יסודות עבירת האיומים. כך או כך, העובדה שהנאשמים שם הועמדו לדין בגין הדברים שכתבו בפייסבוק מלמדת שהחלטה להעמיד לדין את הנאשם שבפניי אינה חסרת תקדים.

18. הנתונים הגולמיים שהוצגו לשופטים בע"פ **קמארי**, שעסק כאמור לעיל בהגשת כתבי אישום בגין עבירת איומים בלבד כאשר אין בצדה האשמה בעבירה נוספת, לא הוגשו לי על ידי ההגנה בתיק זה. בהיעדר הנתונים הגולמיים לא ניתן לקבל בעניינו של הנאשם שבפניי את טענת ההגנה מן הצדק רק על בסיס ההכרעה בע"פ **קמארי** שבסיומו הובהר כי "אין באמור בפסק דין זה כדי למנוע מהמשיבה לפעול להעמדה לדין בעבירת איומים בלבד, מקום בו תגובש הנחיה מתאימה או יחול שינוי במדיניותה או בהתקיים נסיבות עושה או מעשה שונות מעניינו". יתר על כן, טענת הסניגור עצמו בעניין **קמארי** הייתה שבמקרים של עבירת איומים שלא מתקיימות לגביה נסיבות מחמירות המדיניות היא של סגירת התיק בשל חוסר עניין לציבור. הסניגור עצמו ציין כאחת הנסיבות המחמירות שמהווה שיקול להגשת

כתב אישום בגין עבירת איומים "בלבד". את הפניית האיום לעובד ציבור (**ע"פ קמארי**, פסקה 9.א.). הואיל ולא נחשפתי למלוא הנתונים שהוצגו לבית המשפט ב**פרשת קמארי** אינני יודע מה היה הבסיס העובדתי להבחנה שערך הסניגור באותו תיק בין מקרים שמתקיימות בהם נסיבות מחמירות לבין אלה שלא וממילא אינני יכול להעתיק את התוצאה ב**פרשת קמארי**. כדוגמה ניתן לציין כי **ע"פ קמארי** ציין בית המשפט שלא ניתן להשוות את עניינו של הנאשם שם לזה של אדם אחר שהועמד לדין בעקבות איום על עיתונאית בשל האופן שבו ביצעה את עבודתה שכן שם "קיים אינטרס ציבורי מיוחד להגיש כתב אישום, הנובע מהרצון להגן על חופש הביטוי ולהבטיח את מלאכתה של התקשורת" (**ע"פ קמארי**, פסקה 54, אך ראו גם רשימת המקרים שבהם נסגרו תיקים בהסדר מותנה בפסקה 58 לאותו פסק דין).

19. במקרה שבפניי מתקיים אינטרס ציבורי מיוחד באכיפת החוק, שכן מדובר באיום שהופנה כלפי חבר כנסת בקשר לפעילותו הציבורית. איום לירות כדור בראשו של חבר הכנסת בגלל עמדותיו עלול להיות בעל אפקט מצנן כלפי חבר הכנסת ולהביא להגבלת התבטאויותיו מתוך חשש שיפגעו בו. איום כזה גם יכול לגרום לחבר הכנסת לצמצם את המגע הבלתי אמצעי שלו עם הציבור מחשש שייפגע. כלומר, איום על חבר כנסת כשליח ציבור מגביל את יכולתו של חבר הכנסת לפעול בשם הציבור ששלח אותו לכנסת ולמענו ובכך הוא פוגע בדמוקרטיה עצמה.

20. הזרקור שהפנתה הסניגורית להלכות שנקבעו בעניין העבירה של העלבת עובד ציבור בדנ"פ 7383/08 **יוסף אונגרפלד נ' מדינת ישראל** (2011) וברע"פ 5991/13 **אליצור סגל נ' מדינת ישראל** (2017) אינו משרת את טיעונה. עצם קיומו של איסור פלילי המעניק לעובדי ציבור הגנה מפני עלבונות המוטחים בהם בעוד שאין איסור דומה כאשר העלבון מופנה למי שאינו עובד ציבור, מלמדת על החשיבות המיוחדת שמצא המחוקק בהגנה על עובדי ציבור מפני התבטאויות המופנות כלפיהם. כמובן, מתקיים יחס של קל וחומר בין חשיבות ההגנה מפני עלבונות לחשיבות ההגנה מפני איומים. כלומר, אם ניתנת לעובדי ציבור הגנה מפני עלבונות קל וחומר שיש להגן עליהם באופן מיוחד מפני איומים. לשון אחר, מעצם קיומה של העבירה של העבירה של העלבת עובד ציבור ניתן להסיק שהעובדה שהמאיום הוא עובד ציבור היא בגדר נסיבה מחמירה בעבירת האיומים. יש לציין גם שבית המשפט העליון אמנם צמצם מאד את תחולת העבירה של העלבת עובד ציבור, אך קבע כי מעשים העומדים במבחן תוכני (הנוגע לתוכן הביטוי שנדרש להתייחס לליבת כבודו האנושי של עובד הציבור ככזה) ובמבחן הסתברותי (הנוגע לכך שקרוב לוודאי שההתבטאות תפגע בתפקודו של העובד ובכך יפגע השירות הציבורי) יהוו עבירה של העלבת עובד ציבור. לא יכול להיות ספק כי איום להיירות בראש הוא חמור יותר מבחינת תוכנו מכל עלבון שהוא וקרוב לוודאי שאיום כזה יפגע ביכולתו של עובד הציבור לתפקד ככזה. בניגוד לדברי ביקורת פוליטית "מעליבים" הרי שכאמור לעיל איום ברצח אינו מקדם את העקרונות שבביסודו של חופש הביטוי הפוליטי הנוגעים לניהול שיח פורה של חילופי מידע ודעות כדרך לבירור האמת ולשם הגעה למסקנות נכונות. איום ברצח המופנה כלפי חבר כנסת על רקע פעילותו הפוליטית מרתיע את המאיום ואחרים מלהתבטא מחשש פן יפגעו ובכך פוגע ישירות גם בחופש הביטוי עצמו וגורם כאמור לעיל לצמצום יכולתו של חבר הכנסת לייצג את שולחיו ובכך לפגיעה בדמוקרטיה. בשורה התחתונה להתרת

השמעת איומים כלפי חברי כנסת יש אולי יתרון פסיכולוגי עבור המתבטא שיכול לומר את אשר על לבו, אך אין בכך די כדי להתיר ביטוי כזה שנזקו עולה בהרבה על תועלתו. עבירת האיומים קרובה יותר בהקשר של ההצדקות להגנה על חופש הביטוי לעבירות הקשורות בתקיפה פיזית מאשר לעבירות הביטוי האחרות. קיים אם כן אינטרס ציבורי מיוחד ובעל חשיבות רבה באכיפת סעיף החוק שעניינו באיומים בגין הפניית איום ברצח כלפי חבר כנסת על רקע פעילותו הציבורית. הטעמים שפירטתי בפסקה זו גם מצדיקים את אי הכללתה של עבירת האיומים ברשימה הפתוחה של עבירות הביטוי המנויות בהנחיית פרקליט המדינה 14.12 העוסקת באכיפת החוק במקרים בעלי רגישות ציבורית מיוחדת.

21. אין ספק כי כפי שנקבע בע"פ קמארי מן הראוי שהמדינה תקבע הנחיות העמדה לדין בעבירת האיומים (לפי האמור באותו פסק דין המדינה אף הצהירה באותו תיק שבכוונתה לעשות כן). עם זאת, בפגם שבעצם היעדרן של הנחיות העמדה לדין ספציפיות בעבירת האיומים אין די כדי להוליך למסקנה שהנאשם נפל קרבן לאכיפה בררנית של העבירה, שהופכת את ניהול ההליכים נגדו לכזה הסותר מהותית עקרונות של צדק והגינות משפטית. זאת, כיוון שלא הובאו נתונים כלשהם בדבר אכיפתה של עבירת האיומים כאשר דברי האיום מופנים כלפי עובדי ציבור באופן כללי וכלפי חבר כנסת או נבחר ציבור אחר באופן פרטי. הואיל ומדובר בנסיבה מחמירה משמעותית ביותר, אין די כאמור לעיל בכך שבית המשפט המחוזי השתכנע כשדן בע"פ קמארי בכך שאכיפת סעיף עבירה זה היא בררנית במקרים שלא מתקיימות נסיבות מחמירות כדי לקבל טענה שהאכיפה היא בררנית גם במקרים שמתקיימת אותה נסיבה מחמירה. קבוצות ההשוואה ("קבוצות השוויון") השונות בשני המקרים מחייבות הבאת נתונים ספציפיים הנוגעים לאכיפה בנסיבות השונות. בניגוד לפרשת קמארי שבה הציג הסיניגור נתונים מפורטים, נתונים כאלה לא הובאו בפניי (כאמור לעיל אף הנתונים הגולמיים שהוצגו בפרשת קמארי לא הוצגו לי).

22. בהיעדר נתונים רחבים אודות אכיפת עבירת האיומים כאשר האיום מופנה כלפי עובד ציבור בכלל או כלפי נבחר ציבור בפרטהגישה הסיניגורית לעיוני צילומי מסך מתוך פרסומים של קבוצת פייסבוק הקוראת (לפי שמה של הקבוצה) לגירושה של חברת כנסת אחרת מן הארץ. הסיניגורית הפנתה לתגובות ל"פוסטים" בקבוצה זו. כך למשל כתב אחד הגולשים: "תמותי יא מחבלת" ואחרים קראו להעמיד את חברת הכנסת בפני כיתת יורים. לפי טענת ההגנה אחד הגולשים אף כתב בתגובה לצילום של חברת הכנסת בנמל התעופה: "בת זונה רעה כמה שאני שונא אותך מאתיים פעם בשדה איך לא נפגשנו הייתי מפוצץ אותך ואת הכלבים לידך". אינני מוצא מקום לדון בהבדלים תוכניים בין פרסומים אלה לדברים שכתב הנאשם. זאת, כיוון שממילא לא הובאה ראיה כלשהי שמאן דהוא התלונן על פרסום כלשהו בקבוצת פייסבוק זו ורשויות האכיפה סגרו את התיק מבלי להעמיד את המפרסם לדין (לא הובאה אף ראיה כלשהי שהדברים הגיעו לידיעת חברת הכנסת שאליה התייחסו או לאדם אחר שהם היו עשויים להקניטו או להפחידו). בהיעדר ראיות להחלטה כלשהי של רשויות האכיפה בעניין פרסומים אלה אינני סבור שלהצגת חומר זה יש השלכה על עניינו של הנאשם.

23. ההגנה הפנתה עוד לאחת התגובות לפוסט שעליו הגיב הנאשם, אלא שתגובת זו יש לקרוא בהקשרה.

כאמור לעיל הפוסט שעליו הגיב הנאשם עסק בכך ש"בירי כדורים חיים וזיקוקין חוגגים הערבים את סיום הבגרויות". לכך הגיב אחד המגיבים היהודים במילים: "דבר אחד אני לא מבין. למה הם לא יורים אחד על השני זה הכי יפה שיכול להיות". על כך ענה לו בערבית אחד הגולשים (המזדהה בכינוי שאינו שם אנושי) את המשפט שתרגומו לעברית: "אנחנו לא יורים אחד בשני, אנחנו רוצים לירות בכם, סבלנות רק טיפה, רק טיפה, אחיותיכם זונות". מדובר אם כן בתגובה להתגרות ברורה; תגובה שלא התייחסה לאדם ספציפי בשמו ובוודאי לא לנבחר ציבור על רקע עיסוקו הפוליטי. אינני מוצא דמיון בין תגובת זו לבין הדברים שכתב הנאשם.

24. השורה התחתונה היא שלא השתכנעתי כי התקיימה בעניינו של הנאשם אכיפה בררנית שמצדיקה ביטול כתב האישום נגדו.

25. לנוכח כל האמור לעיל, אני מרשיע את הנאשם שבפרסום דבריו האמורים בכתב האישום עבר עבירה של איומים לפי סעיף 192 לחוק העונשין, תשל"ז-1977.

ניתנה היום, 16 ביולי 2019, במעמד הצדדים

[1] ראו עמ' 20 לפרוטוקול.

[2] עמ' 14 לפרוטוקול, ש' 22.

[3] עמ' 15 לפרוטוקול, ש' 7-14.

[4] עמ' 3-5 לפרוטוקול.

[5] כחלק מסיכומיה הגישה הסניגורית את פסק הדין בת"פ (תל אביב) 33623-10-14 **מדינת ישראל נ' דניס ריבצינסקי** (2015). בפסק דין זה נותן השופט שאול אבינור שתי דוגמאות להמחשת הקשר בין ניסוחו של משפט לקביעה האם מדובר באיום. הדוגמה הראשונה היא שגם משפט מחמיא כ"יש לך ילדים יפים" יחשב לאיום כאשר אדם

שמזדהה כשליח של המאפיה אומר אותו לאדם זר. הדוגמה השנייה היא שמשפט כגון "נשארו לך ימים ספורים לחיות" לא יחשב לאיום כאשר האומר אותו הוא רופא למטופלו החולה במחלה סופנית.

[6] בשל אי הבנה בין התביעה להגנה בדבר חומר הראיות בתיק השתבש סדר ניהולו של ההליך בתיק זה. בתחילה הוגשו כל ראיות התביעה בהסכמה, הנאשם נחקר ונשמעו סיכומים, ואז גילתה הסניגורית שכאשר הסכימה להגשת כל הראיות עשתה זאת מבלי שהיה מצוי בידה כל חומר החקירה, ולכן זומנו אחרי הסיכומים ועדות הנאשם ח"כ טיבי וקצין הכנסת למסירת עדות, התקיים הליך לפי סעיף 108 לחסד"פ ונשמעו שוב סיכומים.